

Висновки. Таким чином, у результаті такої методики виникає стійкий інтерес студентів до занять, закріплення пройденого лексичного матеріалу й активізація його використання в усному мовленні. Безумовно, усе це вимагає творчого підходу, терпіння, додаткового часу на підготовку й певного рівня знань і підготовки студентів.

Література

1. Леонтьева Д.А. Психология смысла. Природа, структура и динамика смысловой реальности / Д.А. Леонтьева. – М. : Высшая школа, 1999. – 257 с.
2. Нові виміри сучасного світу : матер. II Міжнародної Інтернет-конференції [“Нові виміри сучасного світу”]. – Мелітополь, 2006. – Т. 2. – С. 23–25.
3. Почепцов Г.Г. Паблик рилейшинз, или Как успешно управлять общественным мнением / Г.Г. Почепцов. – М., 1998. – 349 с.
4. Разинкина Н.М. Стандартные фразы повседневного общения. Русско-английские соответствия : краткий справочник / Н.М. Разинкина. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Астрель : АСТ, 2008. – 350 с.
5. Becker J. Theoretical issues in natural language processing / J. Becker. – Cambridge Mass : Bolt, 1990. – P. 28–32.
6. Carter R. Vocabulary, cloze and discourse: an applied linguistic view / R. Carter. – London and N. Y. : Longman, 1991. – 180 p.

СТАРОВОЙТ С.М.

ПРОБЛЕМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Процес об'єднання Європи триває, його поширення на схід і на прибалтійські країни супроводжується формуванням спільного освітнього і наукового простору та розробкою єдиних критеріїв і стандартів у цій сфері в масштабах усього континенту. Цей процес дістав назву Болонського від назви університету в італійському місті Болонья, де були започатковані такі ініціативи.

Головні принципи Болонського процесу та відповідність вищої освіти України його вимогам з огляду на перспективу інтеграції нашої системи в європейський освітній і науковий простір є досить не простим питанням. На наш погляд, ця проблема актуальна сьогодні, причому не тільки для України, а й для більшості країн Європи. Стисло ця проблема формулюється так: реформування освітньої системи. При цьому для шкільної та студентської молоді, охопленої Болонським процесом, важливо, щоб керівні кадри, які контролюють упровадження процесу “говорили в один голос”: відображали узгоджене бачення інтересів молоді.

З основними документами щодо Болонського процесу ми ознайомились за таким виданням, як “Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін)” (упорядники: М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин). Його метою є ознайомлення українського освітнього співтовариства з основними документами, прийнятими в рамках Болонського процесу. Знання цих документів дасть змогу українським вищим навчальним закладам оцінити свої можливості щодо вжиття окремих заходів, спрямованих на унормування структур і дій, прийнятих і/або тих, що приймаються європейським освітнім співтовариством.

Мета статті – розкрити шляхи вирішення проблеми самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчання у ВНЗ України.

У загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України проводиться активна робота щодо переходу на нову систему навчання відповідно до підписаної Україною

Болонської декларації. Ми розуміємо, що Болонський процес сьогодні для нас є стратегією вибору, яка дасть змогу молоді здобути вищу освіту на рівні європейських стандартів і мати можливість домогтися якнайповнішої самореалізації [2, с. 41].

У процесі впровадження нових навчальних планів (ECTS – проектів) колективам кафедр вищих навчальних закладів необхідно вирішити ряд проблем. Щоб досягти рівня норм Європейського Союзу ми продовжуємо удосконалювати навчальний процес. У зв'язку з цим організація навчального процесу спрямована на:

- забезпечення систематичної роботи студентів і викладача протягом всього модуля;
- підвищення об'єктивності оцінки знань студентської молоді;
- формування навиків і основ концепції “вчитися протягом всього життя”;
- стимулювання здатності молоді до аналізу і логічного мислення;
- нарощування сучасної навчальної і матеріально-технічної бази;
- уніфікацію підходів до контролю знань (поточний, проміжний, підсумковий).

На першому етапі передбачається освоїти систему кредитів і модульно-рейтингової системи організації навчального процесу з урахуванням специфіки спеціальності.

Перші результати реалізації принципів Болонської декларації свідчать про те, що викладачі адаптуються не тільки до нової системи організації навчального процесу, але й до нових термінів, понять, системи оцінювання знань модульно-рейтингової системи, методики проведення кредитно-модульного контролю, переведення шкали оцінювання знань студентів у шкалу ECTS.

Більшість студентської молоді відзначає такі позитивні моменти: кредитно-модульна система навчання стимулює досягнення високих результатів; стимулює студента вчитися впродовж семестру.

Основа основ Болонського процесу – підвищення якості освіти. Воно залежить від багатьох причин: матеріального забезпечення вузу, утілення нових форм навчання, рівня підготовки викладачів. Існуюча система ФПК стає малоефективною, такою, що не враховує реалії сьогодення. Необхідні нові форми з використанням комп'ютерних технологій – створення телекомунікаційних освітніх систем, що дають змогу проводити навчання співробітників, періодичну перепідготовку, здійснювати оперативний обмін інформацією, досвідом роботи тощо.

Якщо перейти до питання про нові форми навчання – “інноваційні” – що базуються на розвитку творчої діяльності молоді, яка навчається, то, на жаль, кафедри вітчизняних ВНЗ не володіють достатніми комп'ютерними та мультимедійними класами, щоб справлятися з вибухонебезпечним зростанням спеціалізованих наукових знань і технологій шляхом впровадження сучасних рекомендацій [4, с. 155].

Розроблені та запропоновані навчальні програми з різних спеціальностей дали змогу зменшити кількість лекційних годин, збільшивши при цьому кількість годин для самостійної та індивідуальної підготовки студентів. Згідно з вимогами Болонської декларації на самостійну роботу, молоді виділяється не менше ніж 30% навчального матеріалу. Це вимагає від кафедр істотної перебудови як змістовного, так і організаційного компонентів предмета. Необхідно укомплектувати кафедри механізмами, препаратами, комп'ютерними класами, мультимедійними комплексами, навчальними компакт-дисками тощо. Це є пріоритетним напрямом навчально-методичної роботи.

Не змінюючи кількість годин для практичних занять, на сьогодні, збережено основні фундаментальні теми занять. Крім того, змінено теми для самостійної ро-

боти і уведено теми для індивідуальної роботи студентів. При проведенні модульного контролю велику увагу приділено оцінюванні практичних навичок.

Слід ще зупинитися на дуже важливій обставині. В останні десятиліття накопичення конкретної інформації у різних наукових галузях відбувається лавиноподібно і вони все менше стали доступними студентові. Стрибок у розвитку економіки, соціології, біології, генетики та інших наук визначив трансформацію сучасних наук, призвів до формування нових напрямів та впровадження нових технологій. На жаль, викладаючи ці дисципліни, викладачі не в змозі “наздогнати” розвиток сучасних досліджень у межах навчальних годин, відведених програмою. Розвантажити предмет від зайвої інформації – означає, перш за все, переглянути його зміст, винести частину матеріалу за рамки обов’язкових аудиторних годин. У зв’язку з цим виникає необхідність надання більшої самостійності студентам у процесі опанування ними необхідних знань і вмінь. Тут, поза сумнівом, зростає роль самостійної роботи – перенесення частини такої інформації на самостійне вивчення студентами, пошук нових форм роботи.

Слід визнати, що методична частина навчальних посібників для самостійної роботи молоді найменше відпрацьована і забезпечена, а у зв’язку з цим викликає багато питань, сумнівів та проблем.

За визначенням Л. Гребньова, парадигма європейської освіти кардинально змінюється: “Тепер вже не людину навчають, а людина вчиться”. Таким чином, логіка форм навчання зміщується у бік самостійної роботи студентської молоді. При цьому вона переходить на якісно новий рівень. До цього часу не можна вважати за достатній рівень методичного і організаційного забезпечення самостійної роботи студента (СРС). Роботи, які повинні виконати студенти під час СРС, мають бути перевірені викладачем, оскільки мають конкретні результати, але часто проводяться формально, адже викладач не має певного педагогічного навантаження. Це означає, що необхідно удосконалити технологію індивідуальної СРС.

Кафедрами ВНЗ України розроблені переліки основних тем науково-дослідної роботи студентів, рекомендованої літератури і алгоритмів виконання самостійної позааудиторної роботи у кожній із запропонованих тем. Сьогодні використовуються комп’ютерні програми, які дають молоді можливість самостійно освоювати тестові завдання різного рівня складності, аналізувати ситуаційні завдання, проводити тренінги, удосконалювати практичні вміння.

З метою інтенсифікації навчального процесу, на наш погляд, було б успішним застосування комп’ютерних програм типу “СДМА-2” з усіх розділів навчальних дисциплін, що вивчаються. Ці програми мають ряд переваг:

- а) дають змогу задавати, змінювати час опитування і кількість питань, вибраних для тестування;
- б) змінювати співвідношення питань з різних розділів;
- в) робити правку неправильних відповідей;
- г) перевіряти в кінці тестування всі відповіді [2].

Після тестування студент може продивитись питання, у яких він допустив помилки, проконсультуватися з викладачем і побудувати особистий файл протоколів результатів. Тестованому пропонується 50–100 тестових завдань (залежно від цілей і завдань занять), за які він може отримати максимально 50-100 балів. Оцінка відповідей здійснюється таким чином: повна відповідь – 1 бал; неправильна відповідь – 0 балів; неточна відповідь – 0,75 бала.

Упровадження цієї комп'ютерної програми демонструє, що застосування модульного принципу організації навчального процесу сприяє його інтенсифікації, систематизації засвоєння студентською молоддю навчального матеріалу, посилення мотивації і відповідальності студентів за результати навчального процесу. Проте слід звернути увагу на особливості навчання першокурсників. Болонська система допомагає молоді не тільки увійти до ритму життя ВНЗ, але й розвинути творче ставлення до предмета, що вивчається. На першому курсі в переважній більшості студенти є ще, власне кажучи, дітьми (17–19 років). Студента необхідно не тільки і не стільки навчити на базисному рівні в межах курсу певної спеціальності, скільки навчити його власне вчитися протягом життя.

Висновки. На превеликий жаль, упровадження механізмів і принципів Болонського процесу показало, що на першому курсі практично зникли відмінники, різко зменшилася кількість успішних і водночас збільшилась кількість неуспішних студентів.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки України “Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу” від 23.01.2004 р. № 48.
2. Болонський процес у фактах і документах: (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / М-во освіти і науки України та ін. ; [упоряд. : М.Ф. Степко та ін.]. – К. : Тернопіль : Вид-во ТДПУ, 2003. – 52 с.
3. Болонський процес: модернізація системи вищої освіти України : матеріали VI Міжнар. наук. конф. [“Модернізація системи вищої освіти відповідно до Програми розвитку освіти в Україні на 2005–2010 роки”], (м. Судак, Автономна Республіка Крим, 20 травня 2006 р.) та Всеукр. на-ук.-практ. конф. [“Вища освіта в контексті державної політики України”], (м. Київ, МАУП, 14 грудня 2006 р.) / Міжрегіональна академія управління персоналом; В.М. Чирков (відп. ред.) – К. : МАУП, 2007. – 328 с.
4. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С. Журавський, М.З. Згуровський ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т України “Київ. політехн. ін-т”. – К. : Політехніка, 2003. – 195 с.

СУЩЕНКО А.В.

РОЗВИТОК ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЇХ САМОВИХОВАННЯМ

У розумінні більшості представників так званої гуманістичної школи людяність виступає як специфічно людське ставлення до себе та навколишнього світу. Його можливість і необхідність породжені специфічною особливістю сучасної світової соціокультурної політики, яка полягає у зверненні до людини, її внутрішнього світу, духовності та моральності, бо саме людина є початком і кінцевою метою процесу розвитку цивілізації.

Стан розробленості проблеми гуманізації в європейській освіті свідчить про численні спроби, здебільшого успішні, наблизитися до розкриття окремих її складових. В освітній сфері України цей пошук стримують існуючі суперечності між:

- глобальною потребою олюднення усіх сфер життєдіяльності людини та локальним лобюванням пріоритетів економічного розвитку над духовним;
- сучасним загально визнаним поглядом на ефекти особистісно орієнтованого середовища та авторитарною традицією виконання професійних обов'язків учителя в школі;